

здійснення процесу успішного виживання в умовах агресивного і динамічного зовнішнього середовища. Тобто, більшість елементів суспільства в тій чи іншій мірі конфліктують один з одним замість того, щоб забезпечувати взаємне узгодження дій, спрямованих на досягнення загальної глобальної мети. А це вже серйозна загроза для суспільства і держави в цілому. Це також істотно впливає на рівень забезпечення психологічної безпеки, зокрема у сфері освіти.

Освітні установи усіх форм власності існують і функціонують, фактично реалізуючи боротьбу за виживання в умовах конкуренції з іншими елементами, вибудовуючи організаційну, навчальну, економічну, фінансову, соціальну, інформаційну, кадрову, господарську політику у відповідності з нормами поведінки, сформованими на міжнародному ринку освітніх послуг. Це суттєво відволікає активних учасників систем освіти та науки від реалізації покладених на них суспільством і державою функцій, внаслідок чого й формуються відповідні загрози, в тому числі й психологічній безпеці.

Список використаних джерел

1. Баева И. А. Психология безопасности как теоретическая основа гуманитарных технологий в социальном взаимодействии / И. А. Баева. – СПб. : РГПУ, 2007. – 289 с.

2. Гаязова Л. А. Обеспечение комплексной безопасности образовательной среды и ее психологическое сопровождение / Л. А. Гаязова // Известия Российского государственного ун-та им. А. И. Герцена. – Вып. №142. – 2011. – С.27–33.

***ЯРЕМЧУК В.О.**, викладач кафедри психології*

Вінницького інституту Університету «Україна»

DOI: 10.58521/978-966-924-433-8-2017-216-165-167

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Важливим завданням сучасної освіти виступає створення оптимальних умов щодо становлення у молоді спрямованості на особистісний та професійний саморозвиток. Основою спрямованості на саморозвиток є природна потреба у самореалізації, яка є не тільки джерелом розвитку особистості, але й надає віри у власні сили і допомагає встояти в бурхливому сьогоденні. Самореалізація особистості є важливим показником її життєвої активності, особливо у професійній сфері, яка виступає однією з основних сфер людської життєдіяльності. Детермінантою самореалізації є саморозвиток особистості як прояв суб'єктної активності у певній діяльності [1, с.

113].

Дослідження проблеми самореалізації особистості найбільш яскраво висвітлювалися у роботах психологів-класиків гуманістичного напрямку – Роджерса К., Маслоу А., Олпорта Г. та інші. Відповідно до положень концепції гуманістичної психології, потреба у самореалізації вважається природною потребою, яка надає індивідуальному житті людини глибокого сенсу і є основою особистісного росту. Тому основною функцією освіти є гуманна мета самореалізації особистості [4, с. 102].

Самореалізація – це здійснення індивідуальних та особистих можливостей «Я» за допомогою власних зусиль, а також спільна діяльності з іншими людьми. Самореалізація активізується щодо рис, властивостей та якостей людини, які раціонально і морально прийняті суспільством. Водночас особистість є такою, якою вона зробиє себе сама, наскільки вона сама себе відчуває. Тому можна сказати, що самореалізація є атрибутом самого існування особистості [2, с. 38].

Зауважимо, що дехто із дослідників (Роджерс К., Маслоу А., Франкл В. та інші) не надають істотного значення розрізненню і таких термінів, як «самореалізація» і «самовираження». Абульханова-Славська К.А. вважає, що самореалізація можлива лише тоді, коли пізнання людиною своїх здібностей вже закінчено, повністю сформований «Я-образ» і є особистісна готовність реалізувати сукупність зовнішніх умов самореалізації. При цьому, в особистості виникає необхідність проявляти сукупність своїх зовнішніх взаємодій зі світом, що і називається самореалізацією. Якщо ж ці умови не дотримуються, спостерігається процес не самореалізації, а самовираження. Самовираження часто перебуває в стадії винятково зовнішнього, показного «вираження» самого себе, коли демонструвати це немає чого. Таке самовираження в дорослої людини стає ознакою «дорослого інфантилізму» [1, с. 73].

Найбільш повно самореалізація проявляється у реалізації смисложитєвих і ціннісних орієнтацій. Тобто, має місце сутнісна, автентична самореалізація – здійснення потреби в самореалізації як прагнення реалізувати свої здібності і таланти. Іншими словами таку самореалізацію називають самовіддачею, самоздійсненням. Як відмічають дослідники цієї проблеми, іноді особистість, яка самореалізується, можна назвати особистісною, яка самоактуалізувалася.

Величина внутрішнього потенціалу, як правило, корелює із суспільним визнанням, а ступінь його реалізації може краще всіх оцінити сама людина у своїх суб'єктивних відчуттях. Однак прагнення

до самореалізації, якщо воно стає провідним мотивом, не тільки проявляється у відчуттях, але й формує деякі властивості особистості [1, с. 82]. Рубінштейн С.Л. вважав, що одним з механізмів формування рис характеру є мотиви. Виникаючи в подібних ситуаціях, вони закріплюються й стають його складовими. Ці риси проявляються в поведінці людини, її вчинках. Якщо людина поводиться неконформно, бере на себе відповідальність в різних ситуаціях, має сміливість виявити й викрити свій захист, вона, рухаючись до самоактуалізації, формує відповідні риси свого характеру [4, с. 206]. Такий тип людей Маслоу А. описує як прекрасних, здорових, сильних, творчих, добродішних і проникливих.

Більш систематизований опис цих характеристик був запропонований Роджерсом К., хоча він обмежується двома типами людей: «повноцінно функціонуючих» і «непритосованих» [5, с. 192].

Досліджуючи проблему самореалізації здобувачів вищої освіти з інвалідністю у процесі навчання у вузі, можна наголосити на тому, що у осіб з інвалідністю показник самореалізації та самоактуалізації на 2,3 % вищий, ніж у нормативних студентів. На нашу думку це може бути пов'язано як із мотивацією осіб з інвалідністю щодо оволодіння певними професійними якостями, так і з обмеженням спектру вибору спеціальностей.

Проблема самореалізації осіб з інвалідністю є актуальною на сучасному етапі розвитку суспільства та потребує подальшого вивчення.

Список використаних джерел

1. Абульханова-Славская К. А. Типология личности и гуманистический подход / Под ред. К. А. Абульхановой-Славской, А. В. Брушлинского. – М. : Просвещение, 2013. – 296 с.
2. Коростылева Л. А. Психология самореализации личности: затруднения в профессиональной сфере / Л. А. Коростылева. – СПб. : Речь, 2015. – 222 с.
3. Личность: внутренний мир и самореализация / Сост. Ю. Н. Кулюткин, Г. С. Сухобская. – СПб. : Питер, 2014. – 309 с.
4. Маслоу А. Психология личности: Самоактуализация / Под ред. Гиппенрейтер Ю. Б., Пузыря А. А. – М. : Просвещение, 2012. – 340 с.
5. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека / К. Роджерс. – М. : Просвещение, 2014. – 356 с.